

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/50/2017
Identifikačné číslo spisu:	6112216491
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6112216491.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Ivana Machyniaka, v spore žalobkyne S. G. bývajúcej v J., zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 1718, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o náhradu škody vo výške 1814,42 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 13 C 165/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2016 sp.zn. 13 Co 179/2016 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2016 sp.zn. 13 Co 179/2016 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica ďalej aj („okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 1. decembra 2015 č.k. 13 C 165/2012-261 žalobu žalobkyne zamietol a rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie v lehote 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že aktívna legitímácia žalobkyne je preukázaná, pretože pohľadávku spolu s príslušenstvom nadobudla zmluvou o postúpení pohľadávok z 23. septembra 2011. Vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania nároku žalobkyne sa súd prvej inštancie z dôvodu hospodárnosti konania zaoberal touto námietkou a dospel k záveru, že žalobkyňa podala žalobu až po uplynutí premlčacej lehoty. Z dôvodu premlčania uplatneného nároku žalobu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 20. septembra 2016 sp.zn. 13 Co 179/2016 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 387 ods. 2 CSP) potvrdil a žalovanej priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a jeho právne závery považoval za nespochybniteľné, pričom skonštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd navyše poznamenal, že žalobkyňa voči žalovanému uplatňuje pohľadávku, ktorá jej neprináleží, čo je tiež dôvodom na zamietnutie žaloby,

pričom svoj záver aj podrobne zdôvodnil.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanoveniami § 420 písm. f/, § 421 ods. 1 písm. a/ a § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietala, že odvolací súd porušil jej právo na súdnu ochranu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za nepreskúmateľné. Poukázala, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie. Mala za to, že odvolací súd sa stotožnil s nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie, keď správne mal postupovať podľa ustanovenia § 387 ods. 3 prvá veta CSP a rozsudok súdu prvej inštancie mal v napadnutej časti zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Namietala, že odvolací súd sa obmedzil výlučne na konštatovanie zákonnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom jeho závery považovala za formalistické. Odvolací súd nedostatočne preskúmal postup súdu prvej inštancie. Zároveň namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď odvolací súd založil rozhodnutie na právnych záveroch, že žalobkyňa nie je aktívne vecne legitimovaná vo vzťahu k uplatnenému nároku, nakoľko pohľadávku z titulu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím vyšetrovateľa voči štátu nie je možné postúpiť. Daný záver odvolacieho súdu je podľa žalobkyne v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, napr. s právnou vetou rozhodnutia z 30. apríla 2009 sp.zn. 1 MCdo 8/2007. Zároveň mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená, a to pri právnom závere o premlčaní pohľadávky žalobkyne, a to v prípade posúdenia otázky, či môže dôjsť k uplynutiu objektívnej premlčacej doby ešte pred tým, ako poškodenému začala plynúť subjektívna lehota na uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Podľa názoru žalobkyne mali sudy nižšej inštancie vec správne posúdiť tak, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná osobou vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody, ako aj že táto pohľadávka žalobkyne nie je premlčaná. Žiadala napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd, dovolací súd) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP)] po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a zároveň aj z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

10. Najvyšší súd, skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne v prvom rade podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP .

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Žalobkyňa namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

13. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladala (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení noviel, účinný do 30. júna 2016, ďalej len O.s.p.), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne a v tomto zmysle môže nepreskúmateľné rozhodnutie, dosahujúce uvedenú intenzitu, v sebe absorbovať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

14. Podľa § 393 ods. 1 až 3 CSP odvolací súd v písomnom vyhotovení rozhodnutia uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov rozhodujúcich vo veci, presné označenie strán a ich zástupcov, iných subjektov, označenie prejednávanej veci, výrok, odôvodnenie, poučenie o prípustnosti dovolania, lehota na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní, deň a miesto vyhlásenia. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého

rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté. Ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

15. Podľa § 387 ods. 2 a 3 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

16. Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, musí obsahovať zákonom stanovené náležitosti. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň i prostriedkom kontroly v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP je nepreskúmateľné.

17. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože konanie je postihnuté vadou spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016. Tento nedostatok spočíva vo vnútornej rozpornosti odôvodnenia rozsudku v podstatnej otázke, od ktorej záviselo rozhodnutie o uplatnenom nároku. Danou otázkou bola otázka aktívnej legitímácie žalobkyne na podanie žaloby (dovolací súd poznamenáva, že v prípade, ak súd dospeje k záveru, že žalobkyňa nie je aktívne legitimovanou na podanie žaloby, je irelevantné následné skúmanie premlčania uplatňovaného nároku). Odvolací súd v odseku 10 odôvodnenia rozsudku konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (387 ods. 2 CSP), pričom odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie považoval za správne a jeho právne závery za nespochybniteľné; t.j. stotožnil sa aj so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyni prináleží aktívna legitímácia na podanie žaloby. V rozpore s tým však v odseku 12 a nasl. skonštatoval, že žalobkyňa voči žalovanému uplatňuje pohľadávku, ktoré jej neprináleží. Odvolací súd sa tak zároveň stotožnil, ale aj odmietol záver o aktívnej vecnej legitímácii žalobkyne na podanie žaloby. Táto vnútorná rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu má za následok jeho nepreskúmateľnosť.

18. Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu vypracovať tzv. skrátené odôvodnenie. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. V skrátenom odôvodnení odvolací súd síce môže doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvej inštancie, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvej inštancie, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvej inštancie.

19. Odvolací súd sa však aj v tomto prípade musí v zmysle ustanovenia § 387 ods. 3 CSP) zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie v prípade, ak sa s nimi v odôvodnení nevysporiadal súd prvej inštancie. Odvolací súd má zároveň povinnosť vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (viď. druhá veta § 387 ods. 3 CSP).

20. V prejednávanej veci sa odvolací súd na jednej strane stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, na druhej strane však doplnil rozhodnutie o dôvod, ktorý bol v rozpore so závermi súdu prvej inštancie. V danom prípade tak odvolací súd nemohol vypracovať skrátené odôvodnenie. Dovolací súd navyše poznamenáva, že v prípade, ak by aj odvolací súd mohol v danej veci vypracovať skrátené odôvodnenie, bol by povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, čo však ani v tomto prípade odvolací súd nevykonával.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a žalobkyňa opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. Rešpektujúc právne účinky podaného dovolania, ktoré v konaní nastali, dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

Vzhľadom na hore uvedené nezaoberal sa dovolací súd dovolateľkou tvrdenými dôvodmi, ktoré uplatnila v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

26. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.